

Professora de contacte

Nom: Paula Escribano

Correu electrònic: Paula.Escribano@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Hi ha algun grup íntegre en català? No

Hi ha algun grup íntegre en castellà? Sí

Hi ha algun grup íntegre en anglès? No

Equip docent

Paula Escribano

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits però es recomana als estudiants que facin ús dels manuals d'introducció d'antropologia que tenen citats a la bibliografia.

Objectius

L'objectiu general de l'assignatura és oferir una primera aproximació als conceptes bàsics de la disciplina i de la perspectiva d'anàlisi antropològica, basada en l'afirmació de l'existència d'una humanitat compartida i alhora culturalment diversa, que proporcioni una panoràmica general dels principals conceptes de l'antropologia social i cultural, posant l'accent en els mecanismes de construcció de les diferències i desigualtats socials, i especialment al que afecta al sexe / gènere.

El curs oferirà una panoràmica general de l'antropologia com a disciplina i de la manera com des d'aquesta s'ha plantejat l'anàlisi de les diferències socioculturals, fent referència als principals conceptes i metodologies utilitzats, així com els autors i les autores i textos fonamentals. Es tracta d'il·lustrar teòrica i etnogràficament la diversitat cultural humana, i donar a conèixer les formes com socialment i des de la disciplina antropològica s'han construït conceptes i discursos per explicar-la. Així mateix s'explicaran els mecanismes socials de construcció de desigualtats a partir de les diferències i es contrastaran amb els discursos i pràctiques d'exclusió social que s'han elaborat al llarg de la història i que encara estan presents en l'actualitat. Des d'aquesta perspectiva l'assignatura profunditzarà la construcció dels sistemes de classificació sexe / gènere des de diverses societats, inclosa l'occidental, per poder transmetre una visió crítica i analítica dels mateixos.

Es pretén aproximar-se a una forma de mirar i analitzar el món sense caure en plantejaments simplistes i en postures excloents o reduccionistes, donant les bases d'un coneixement informat que permeti desenvolupar un esperit crític per tal de poder reflexionar sobre la realitat social actual i proposar alternatives per a construir una convivència igualitària entre les diferents societats i les cultures humanes.

Competències i resultats d'aprenentatge

Bàsiques i generals

- B03 Que l'estudiantat tingui la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dintre de la seva àrea d'estudis) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caràcter social, científic o ètic.
- B04 Que l'estudiantat pugui transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Específiques i resultats d'aprenentatge

- E01 Explicar i interpretar la història de les relacions de gènere, la significació de les diferències i els processos de generació de desigualtats.

- E01.04 Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la seva gènesi per evitar les projeccions etnocèntriques.
- E01.05 Comprendre els processos diversos de relació intercultural.
- E02 Aplicar els conceptes fonamentals de les ciències socials, humanes i de la salut per a l'anàlisi social i cultural del passat i del present des d'una perspectiva de gènere.
- E02.05 Utilitzar els coneixements bàsics de l'antropologia social i cultural per a la comprensió de les relacions entre diverses societats i cultures.
- E02.06 Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.

Generals/transversals

- GT04 Utilitzar tècniques i eines d'investigació social, tant de tipus quantitatiu com qualitatiu.
- GT06 Demostrar capacitat d'autoanàlisi i autocrítica.

Continguts

TEMA 1. Introducció

La diversitat humana i la seva interpretació. Paradigmes sobre la diversitat humana: el debat entre naturalesa i cultura. El paper de l'antropologia social i cultural

TEMA 2. Aproximació històrica a l'Antropologia i els seus mètodes

Antecedents: el concepte d'alteritat en la història occidental. El sorgiment de l'antropologia acadèmica. L'antropologia en el camp de les ciències humanes i socials. Objecte, mètode i tècniques antropològiques. L'etnografia i el treball de camp. Perspectives *emic* i *etic* i la seva crítica

TEMA 3. La diversitat cultural . Diferència, desigualtat i la construcció de jerarquies.

Cultura i altres conceptes relacionats: enculturació, etnocentrisme, relativisme, aculturació, assimilació, integració, sincretisme, mestissatge, interculturalitat, multiculturalitat.

Paradigmes per explicar les diferències: paradigma naturalista vs. paradigma culturalista. Raça i ètnia. Processos històrics, sistemes de poder i relacions intragrups (de classe, de gènere, d'edat) i intergrupals (interètniques). La interseccionalitat. Construcció social i simbòlica de les desigualtats. Discursos d'inclusió/exclusió: racisme, xenofòbia, masclisme, homofòbia, nacionalisme, etc.

TEMA 4. Els sistemes de classificació sexe / gènere

L'anàlisi de la diversitat cultural en els sistemes de sexe / gènere. Introducció a l'estudi de les construccions socioculturals vinculades al sexe, gènere i identitat sexual.

Metodologia docent

El protagonista en el procés d'ensenyament-aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia implicada, mitjançant el treball continuat.

Sobre les sessions:

L'assignatura es desenvoluparà a través de sessions presencials dirigides, sessions supervisades i sessions de treball autònom.

Les sessions presencials seran de dos tipus i es realitzaran amb tot el grup classe i permetran l'exposició dels principals continguts a través de la participació activa de l'alumnat en l'anàlisi i discussió de textos, així com el visionat, anàlisi i discussió de documents visuals i audiovisuals. Les classes presencials en gran grup podran implicar un treball autònom previ o posterior.

- (1) treball en grups reduïts i debat al gran grup, i
- (2) exposicions per part del professorat

El treball autònom implicarà activitats com la lectura comprensiva i analítica de textos, el visionat comprensiu i analític de materials audiovisuals, la cerca de referències bibliogràfiques, la recensió d'informació, el desenvolupament de reflexions crítiques, l'observació, l'estudi, entre altres.

Les sessions supervisades seran tant presencials (amb cita prèvia) com virtuals, especialment orientades a assolir els objectius de les activitats d'avaluació.

Sobre la comunicació:

-La comunicació es realitzarà a través de correu electrònic (per consultes) i Moodle (per l'entrega de treballs)

Sobre l'entrega de treballs:

-Sempre es farà dins el termini establert a través del Moodle i en format Word (Per poder aplicar control de canvis), seguint les indicacions de format i extensió que s'hagin indicat en les pautes pels treballs.

Sobre les tutories:

-Les tutories es realitzaran en el Departament d'antropologia social i cultural (el despatx i l'hora s'especificarà el primer dia de l'assignatura)

Sobre el treball en grup:

-Es tracta d'analitzar una notícia o audiovisual a partir dels continguts treballats a les sessions presencials i les lectures obligatòries. Es farà una presentació oral del treball per grups.

-Tots els grups, independentment del dia que facin les presentacions, hauran d'entregar el power point i l'informe a través del Moodle el primer dia de les presentacions orals.

Constitució dels grups:

-La constitució dels grups de treballs serà exclusivament a decisió dels participants

-Els grups hauran de ser de 5 persones

-Hauran de comunicar la seva constitució i entregar la fulla de compromís el dia assenyalat pel professor/a

Presentació oral:

-Han de ser d'un màxim de 15 minuts i hi ha de participar tots/es els/les membres del grup.

-Tota presentació ha de contenir les mateixes seccions que una comunicació o un article, és a dir: (1) Introducció; (2) objectiu; (3) pregunta; (4) metodologia (5) resultats; (6) discussió; (7) conclusions; (8) referències. Aquestes seccions i títols són flexibles de manera que es pot optar per escollir-ne d'altres que s'adeqüin millor a l'objectiu de proporcionar un millor sentit lògic a la presentació.

Sobre el treball escrit

-Es tracta d'un treball de reflexió acadèmica individual d'un màxim de 1500 paraules en les que es treballin a nivell teòric i aplicat una de les següents parelles de conceptes: majoria/minoria; interculturalitat/multiculturalitat; relativisme cultural/etnocentrisme; sexe/gènere.

-El treball ha de contenir les mateixes seccions que una comunicació o un article, és a dir: (1) Introducció; (2) objectiu; (3) pregunta; (4) metodologia (5) resultats; (6) discussió; (7) conclusions; (8) referències

-Tots els treballs escrits han de lliurar-se:

A través del Campus Moodle

Identificats amb NIU i nom dels/les autors/es

En format Word

Paginat

Indicant el nombre de paraules

En català, castellà o anglès

Sense errors, ortogràfics i/o gramaticals

Amb cites, notes, referències i bibliografia en format APA https://ddd.uab.cat/pub/guibib/113512/modelapa_a2014.pdf

Important! Tots els treballs escrits passaran pel programa informàtic de detecció de plagis. En cas que es detecti plagis l'alumne automàticament suspendrà l'activitat. Per més informació sobre el plagis consultar: <http://www.uab.cat/doc/GuiaCitesiPlagiEstudiants>

Títol	HORES	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	30	1,2	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Seminaris de discussió de textos o material audiovisual	20	0,8	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Supervisades			
Tutories individuals i en grup	20	0,8	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Presentacions orals	7	0,28	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Exàmens	3	0,12	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Autònomes			
Elaboració de treballs	20	0,8	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Estudi i treball personal	30	1,2	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Lectures	20	0,8	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06

Avaluació

Aquest apartat de la Guia Docent conté tota la informació relacionada amb el procés d'avaluació de l'assignatura, per tant, no es podrà modificar res durant el curs. Aquesta Guia es per tant, el document a consultar davant de qualsevol dubte en relació a l'assignatura.

-L'avaluació de l'assignatura s'entén com un procés continuat que s'estén durant el període lectiu i es desenvolupa a través de 5 (cinc) activitats.

Activitat 1. Seguiment i participació dels activitats programades. **10% de la nota final de l'assignatura**

Activitat 2. Realització i presentació oral d'un treball en grup. **25% de la nota final de l'assignatura**

Activitat 3. Text escrit individual. **30% de la nota final de l'assignatura**

Activitat 4. Examen parcial escrit individual. **20% de la nota final de l'assignatura**

Activitat 5. Examen final escrit individual. **20% de la nota final de l'assignatura**

-Les qualificacions utilitzades seran en l'escala 0-10 amb un únic decimal

-Per a ser avaluable l'alumne haurà hagut de haver-se presentat a totes les activitats d'avaluació. Si no es compleix aquest criteri, o no es justifica la seva absència amb raons majors, l'alumne es considerarà No avaluable, és a dir, amb pèrdua de la regularitat de l'assignatura i la necessitat de nova matriculació de l'assignatura.

-Per considerar superada l'assignatura es necessitarà obtenir una nota mínima de 5,0 resultant de la mitjana de les notes obtingudes en cada una de les activitats, considerant el percentatge de cadascuna d'elles en la nota final. És requisit haver tret una nota mínima de 4 dels exàmens per fer mitja amb la resta de notes. En cas que no s'assoleixi aquesta nota als exàmens o la nota Mitjana de l'assignatura sigui inferior a 5 l'alumne haurà d'anar a recuperació de les parts suspeses.

-Podran anar a recuperació aquells alumnes que hagin complert el criteri de nombre d'activitats d'avaluació presentades (totes les altres activitats d'avaluació), que hagin tret una nota mitjana inferior a 5 (la recuperació no és per pujar nota). Els alumnes que es presentin a recuperació podran obtenir una nota màxima de l'assignatura de 7.

-Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podrà ser objecte d'una nova avaluació.

-En cas necessari, qui participi en les diferents activitats d'avaluació té dret a rebre una justificació documental de la seva participació.

-La qualificació de "No avaluable" en l'acta final d'avaluació implica exhaurir els drets inherents a la matrícula de l'assignatura o el mòdul" encara que el "No avaluable" no comptarà a l'expedient acadèmic.

-La copia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que serà sancionat amb un zero a l'activitat. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduceix tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

A continuació es detalla el procés i activitats d'avaluació programades amb indicació del pes assignat a cada activitat, els criteris de correcció i el calendari

Activitat 1

-Seguiment i participació dels activitats programades per l'assignatura sobre les lectures obligatòries i visionats proposats

-Valor assignat a l'activitat: **10% de la nota final de l'assignatura**

Activitat 2

-Realització i presentació oral d'un treball d'anàlisi d'un tema d'actualitat basat en premsa i bibliografia

-Presentació de la fitxa de compromís, el PowerPoint i el guió final del treball

-Valor assignat a la activitat: **25% de la nota final de l'assignatura**

Es poden veure exemples orientatius a:

<https://www.ted.com/talks?language=es>

Criteris de correcció:

-Qualitat de la presentació formal, format, organització

-Capacitat de lectura i anàlisi vinculant conceptes treballats a l'assignatura

-Capacitat per realitzar una presentació oral acadèmica organitzada, coherent i articulada

-Demostració de l'amplitud i profunditat dels textos de premsa i bibliogràfics analitzats

Cada grup avaluarà, d'acord als criteris i l'escala de correcció proporcionada, les presentacions d'altres quatre grups

Escala d'avaluació:

Fins a quint punt s'han assolit els criteris de qualificació?

-De cap manera (0): Absent o lliurament del treball fora de termini o fora de Moodle sense justificació degudament acreditada

-Inadequadament (1-4,9): dificultat per a presentar un guió escrit i una presentació oral d'acord amb el calendari previst.

-Suficientment (5-6,9): lliurament d'un guió escrit i una presentació oral que solament faci una descripció / resum de notes de premsa i les lectures obligatòries presentades el primer dia de l'assignatura

-Substancialment (7-8,9): lliurament d'un guió escrit i una presentació oral que articuli notes de premsa i les lectures obligatòries presentades el primer dia de l'assignatura amb exemples -etnogràfics, de la pròpia experiència, audiovisuals- o altres articles científics.

-Completament (9-10): lliurament d'un guió escrit i una presentació oral que articuli notes de premsa i les lectures obligatòries presentades el primer dia de l'assignatura amb exemples -etnogràfics, de la pròpia experiència, audiovisuals- i altres articles científics.

Composició de la nota final de l'activitat:

-Guió, proposta i fonamentació de la presentació a realitzar: 50% de la nota final d'aquesta activitat

-Presentació oral: 30% de la nota final d'aquesta activitat

-Co-avaluació: 20% de la nota final d'aquesta activitat

-La nota final d'aquesta activitat podrà variar entre els membres en funció de la seva assistència a la presentació i participació en ella, així com del desenvolupament del treball en grup

Activitat 3

Text escrit individual en format acadèmic d'un màxim de 1500 paraules en el que es discuteixi de manera teòrica i aplicada una parella de conceptes: majoria/minoria, interculturalitat/multiculturalitat, relativisme cultural/etnocentrisme; sexe/gènere

-Valor assignat a l'activitat: **30% de la nota final de l'assignatura**

Criteris de correcció:

-Qualitat de la presentació, format correcte i referències bibliogràfiques APA

-Comprensió i coneixement dels conceptes rellevants de l'assignatura desenvolupada fins el moment

-Capacitat de lectura i anàlisi dels textos en relació a conceptes treballats a classe

-Capacitat per realitzar un text articulat a través d'una argumentació coherent acadèmicament

-Demostració de l'amplitud i profunditat dels materials treballats

-Habilitat per a treballar i relacionar els textos obligatoris amb exemples -notes de premsa, la pròpia experiència, etnogràfics- i d'altres textos bibliogràfics

Escala de qualificació:

Fins a quin punt s'han assolit els criteris de qualificació?

-De cap manera (0): Absent o lliurament del treball fora de termini o fora de Moodle sense justificació degudament acreditada:

-Inadequadament (1-4,9): impossibilitat de presentar un text acadèmic basat en tres documents científics , un dels obligatoris presentades el primer dia de l'assignatura i dos d'una llista proposada a l'inici del curs

-Suficientment: (5-6,9): organització i composició articulada d'un text acadèmic només basat en un resum d'articles

-Substantialment: (7-8,9): organització i composició articulada d'un text acadèmic incorporant bibliografia o exemples -pròpia experiència, premsa, dades etnogràfiques-

-Completament: (9-10): Organització i composició articulada d'un text acadèmic incorporant bibliografia exemples -pròpia experiència, premsa, dades etnogràfiques-

Calendari de l'activitat

-Data de lliurament: fins el 3 de desembre a les 23:55

-Format d'entrega Word

-Lloc de lliurament: Moodle

-Lloc de devolució de la correcció: Moodle

Activitat 4

-Examen parcial escrit individual

-Valor assignat a l'activitat: **20% de la nota final de l'assignatura**

-Data: 5 novembre 2018

Activitat 5

-Examen final escrit individual

-Valor assignat a l'activitat: **20% de la nota final de l'assignatura**

-Data: 19 desembre 2018

La data de recuperació serà fixada per la facultat

Activitats d'avaluació

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	PES NOTA	RESULTATS D'APRENTATGE
Assaig escrit individual en format acadèmic d'un màxim de 1500 paraules en el que es treballa una parella de conceptes	11,5	30%	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Presentació oral d'un màxim de 15 minuts en grups basat en notes de premsa i els continguts de les sessions teòriques i les lectures	9	20%	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Participació a les activitats programades de l'assignatura	4	10%	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Examen parcial de l'assignatura	9	20%	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06
Examen final de l'assignatura	9	20%	E01.04, E01.05, E02.05, E02.06

Procediment de revisió de les qualificacions

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació

A principis de curs s'informarà de les activitats recuperables i dels procediments de recuperació.

Bibliografia i enllaços web

Bibliografia obligatòria: s'especificarà el primer dia de l'assignatura

Tema 1:

Bibliografia complementària per temes:

Barnard, A. (2000). History and theory in anthropology. Cambridge: Cambridge University Press.

Bohannan, P. (1996). Para raros, nosotros: Introducción a la antropología cultural. Madrid: Ediciones Akal.

Bohannan, P. & Glazer, M. (2001). Antropología. Lecturas. Madrid: Mc Graw Hill.

Delaney, C. & Kaspian, D. (Eds.) (2011). Investigating Culture: An Experiential Introduction to Anthropology.

Durkheim, E. [1895] (2001). ¿Qué es un hecho social? En Las reglas del método sociológico (pp. 38-52). México: FCE.

Eriksen, T. (2004). What is anthropology? London-Ann Arbor: Pluto Press.

Geertz, C. (2002). An Inconstant Profession: The Anthropological Life in Interesting Times. Annual Review of Anthropology, 31, 1-19.

Giddens, A. [1984] (1995). La Constitución de la sociedad: bases para la teoría de la estructuración. Buenos Aires: Amorrortu.

Wallerstein, I. (Coord.) (1996). Abrir las ciencias sociales. Informe de la Comisión Gulbenkian para la reestructuración de las ciencias sociales. México: Siglo XXI.

Weber, M. [1922] (2002). Conceptos sociológicos fundamentales. En Economía y sociedad. Esbozo de sociología comprensiva (pp. 5-45). México: FCE.

Tema 2:

Boas, F. [1920] (2001). Los métodos de la etnología. En Bohannan, P. & Glazer, M. (Eds.), *Antropología. Lecturas* (pp. 93-100). Madrid: Mc Graw Hill.

Clifford, J. & Marcus, G. [1986] (1991). *Retóricas de la Antropología*. Barcelona: Júcar Universidad.

Geertz, C. [1973] (1989). El impacto del concepto de cultura en el concepto de hombre. En *La interpretación de las culturas* (pp. 43-60). Barcelona: Gedisa.

Geertz, C. (1989). *El antropólogo como autor*. Barcelona: Paidós.

Marcus, G. [1986] (1991). Problemas de la etnografía contemporánea en el mundo moderno. En Marcus, G. & Clifford, J. (Eds.), *Retóricas de la antropología* (pp. 235-268). Madrid: Júcar.

Rabinow, P. (1992). *Reflexiones sobre un trabajo de campo en Marruecos*. Madrid: Júcar.

Roigé, X., Beltrán, O. & Estrada, F. (1999). *Tècniques d'investigació en Antropologia Social*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Tema 3:

Asad, T. [1986] (1991). El concepto de la traducción cultural en la antropología social británica. En Marcus, G. & Clifford, J. (Eds.), *Retóricas de la antropología* (pp. 205-234). Madrid: Júcar.

Bhabha, H. [1996] (2003). El entre-medio de la cultura. En Hall, S. (Eds.), *Cultura e identidad cultural* (pp. 94-106). Buenos Aires: Amorrortu.

Baumann, G. [1999] (2001). El enigma multicultural: un replanteamiento de las identidades nacionales, étnicas y religiosas. Barcelona: Paidós.

Bauman, Z. [1996] (2003). De peregrino a turista, o una breve historia de la identidad. En Hall, S. (Eds.), *Cultura e identidad cultural* (pp. 40-68). Buenos Aires: Amorrortu.

Eriksen, T. (1993). *Ethnicity and Nationalism. Anthropological Perspectives*. London: Pluto Press.

Fischer, M. J. [1986] (1991). El etnicismo y las artes postmodernas de la memoria. En Marcus, G. & Clifford, J. (Eds.), *Retóricas de la antropología* (pp. 239-320). Madrid: Júcar.

Hall, S. [1996] (2003). Introducción: ¿quién necesita identidad. En Hall, S. (Eds.), *Cultura e identidad cultural* (pp. 13-39). Buenos Aires: Amorrortu.

Harris, M. (1985). La naturaleza de la cultura. En *Introducción a la Antropología General*. Madrid: Alianza Editorial.

Strathern, M. [1996] (2003). ¿Habilitar la identidad? Biología, elección y nuevas tecnologías reproductivas. En Hall, S. (Eds.), *Cultura e identidad cultural* (pp. 69-93). Buenos Aires: Amorrortu.

Tema 4:

Anderson, B. [1983] (1993). *Comunidades Imaginadas*. México: FCE.

Appadurai, A. [2006] (2007). El rechazo de las minorías. Ensayo sobre la geografía de la furia. Barcelona: Tusquets.

Donskis, L. & Bauman, Z. (2015). *Ceguera moral. La pérdida de sensibilidad en la modernidad líquida*. Barcelona: Paidós.

Barth, F. (Comp.) [1969] (1975). Introducción. En *Los grupos étnicos y sus fronteras* (pp. 9-49). México: FCE. Fanon, F. [1952] (2009). *Piel negra, máscaras blancas*. Madrid: Akal.

Foucault, M. [1975] (2004). *Genealogía del racismo*. Buenos Aires: Caronte.

Foucault, M. [1979] (2007). El nacimiento de la biopolítica. Curso en el Collège de France (1978-1979). México: FCE.

Gledhill, J. [1999] (2000). El poder y sus disfraces. Perspectivas antropológicas de la política. Barcelona: Bellaterra.

Goffman, E. (1963). Estigma e identidad social. En *Estigma. La identidad deteriorada* (pp. 11-55). Buenos Aires: Amorrortu.

Hall, S. [1986] (2005). La importancia de Gramsci para el estudio de la raza y la etnicidad. *Revista Colombiana de Antropología*, 41, 210-257.

Lévi-Strauss, C. [1956] (1996). Raza y cultura. En *Raza y cultura* (pp. 107-142). Madrid: Cátedra. Wade, P. (2014). Raza, ciencia, sociedad. *Interdisciplina* 2, núm. 4, 35-62.